

הפסיכולוגית זיוית אברמסון מסבירה לענת סרגוסטי מדוע ילדים משחקים

במישחק הרולטה הישראלית בכבישים ואיזו גישה חינוכית עומדת מאחורי זה, מנסה

להסביר מה מרגישים הילדים העושים זאת, ומשיאה עצות למערכת החינוכית ולהורים בבית

בשביל להשתעשע מעט כונית והפחדתי אותן. אנשים מפחדים לדרוס ילד, והיחס המתחשב גורם לי עונג. הם בולמים בחי ריקות אימונות כדי שלא לפגוע בך וזה, למרות הכל, עדיף מלא-כלום. רציתי להפחיד אותם עוד יותר, אבל לא היו לי האמצעים...

ככשרצתי בין המכוניות כדי להפחיד אותן - כי ילד דרוס, אני נשבע לכם, לא גורם תענוג לאיש - הייתי חשוב מאוד, הרגשתי שאני יכול לעשות להם צרות צרורות. לא עלה בדעתי להידרס רק בשביל לעשות להם בעיות, אבל מה שעשיתי הרשים אותם מאוד..."

כך אמר מומו בספר כל החיים לפניו מאת אמיל אז'אר.

כשביקשתי מהפסיכולוגית זיוית אברמסון להתייחס לתופעת ילדי הרולטה הישראלית, היא הלכה ושלפה מתוך הסיפוריה שלה את השפטה כחיים לפניו וביקשה לצטט את הקטע הזה.

קשה להאמין שיש כיום בארץ הורה אחד - אבות ואמהות - שאינו מוטרד, מודאג, מפחד, נמאצא בחרדה וחושב באופן עמוק ואינטנסיבי על בעיית הילדים המזנקים לכבישים הסואנים כדי "לעצור מכוניות", כדיבריהם. קשה להאמין שיש בארץ הורה

שלך לרווחת-הכלל - אם זאת הימשיפה, או קבוצת חברים, או החברה. אלא כל המיסקל הוא על ההשוואה בין טוב מאחיר, או שהילד מרגיש שהוא צריך להיות יותר טוב מאחיו, כדי לזכות בהערכה. כשהוא מביא הביתה ציון שקיבל בבחינה, שואלים אותו כמה קיבלו האחרים. או ליתר דיוק, האם היו מי שקיבלו ציון יותר גבוה ממנו. או כמו שאמרה נערה אחת: "כש אני מביאה 9, אמא שואלת למה זה לא 10."

אבל מה רע בזה?

המון דברים. קודם כל, הדבר הפשוט: שבתנאים כאלה הפרט כמעט אף פעם לא יכול להיות רגוע וליהנות מהדברים, ולרגיש שווה. אם הוא נמוך, או הוא לא שווה. אם הוא גבוה בסולם, או הוא חרד כל הזמן למעמדו הגבוה. מלבד זאת, אף אחד אינו יכול להיות גבוה בכל התחומים.

שנית, הגישה התחרותית גורמת לאדם להתייחס אל הצלחתו כאל דבר המנוגד להצלחת הזולת. או במילים אחרות: כדי להעלות את עצמו, האינדיבידואל הוא להוריד את האחרים. הורים רבים חושבים, בטעות, שרק ילד שאפתן ותחרותי יצליח. והיות והם עציצים מעמידים את "ההצלחה" בראש סדר היום, וחשוב להם שילדיהם "יצליחו", הם מעודדים אצל הילד את הגישה הזאת לחיים.

הם לא מתאבדים - הם מחפשים ריגוש!

ילד הגדל בהשקפה כזאת על החיים, מרגיש, לעיתים קרובות, שהוא כשל-עצמו, כמו שהוא, לא שווה הרבה. אין לו ערך אלא אם יתבלט, או ינצח במשהו.

אבל למה זה שלילי?

כאן נכנס הגורם השני: תחת לעודד את ההשקפה, את המאמץ, את התהליך ואת הטעויות, מעודדים רק תוצאות והצלחות.

הילד לומד שהעשייה צריכה להיות מושלמת והתוצאה מיידית, ושהשגת אותן אסורות. כל שגיאה מקבלת תגובה ביקורתית ומשפילה.

גם הפינוק, והנטייה של ההורים לתת חסות יתיר, מונעים מהילד להתאמץ בלשאת תיסכול, בלהזיע ולהשקיע עמלנות ארוך. מונעים ממנו את הידיעה שהוא יכול לעמוד בקשיים ובסבל, ונוטעים בו את ההרגשה שצריך תמיד להיות לו קל, נעים ונוח.

אבל מה זה קשור לכביש?

השילוב הזה של הרגשה שמוכרחים להצטיין, בלי הנכונות להשקיע מאמץ, מביאה את הילדים לחיפוש אחרי ניצחונות שלא מושקעת בהם עבודה. לכן זה צריך להיות משהו שאת קיומם לו שלילי.

הילד לא מתכוון לשלילי. הוא היה מוכן, מצידו, שזה יהיה חיובי, ובלבד שיהיה מייד.

מדינת-ישראל. ומשהו רקוב מכל הבחינות הקשורות בערכים ובחינוך. האווירה הכללית היא כל-כך תחרותית, שהילדים גדלים בהרגשה שהעצמיות שלהם הוריהם, שהדבר החשוב ביד

כדי לנסות ולהקטין את מימדי התופעה, ולמנוע אסונות בעתיד. איך לשמור על הילדים, איך להסביר להם שמה שהם עושים הוא מסוכן, רע וטיפשי?

את הרכבת ברגע האחרון, ואסון נוסף נמנע. התופעה מתרחבת ומתפשטת לכל חלקי הארץ, סוחפת אחריה ילדים בכל הגילים, גם ילדים קטנים

אחד שאינו מחפש פיתרונות, עוצות ודרכים כדי לשכנע את ילדיו הפרטיים שלא להיכנס לתוך המערה ערבולת המסוכנת והטיפשית הזאת, שפסטה כחגיפה.

גם מערכת-החינוך נזעקה לנושא, באיחור רב, ומנסה לעשות מאמץ כדי לעקור את הנגע המתפשט.

מישרד-החינוך החליט לקיים שעת-מחנך מיוחדת, שבה יסבירו המחנכים לילדי בתי-הספר מה משמעות המישחק. ינסו להעביר להם מסר שזה מסוכן, שזה עלול לפגוע בחייהם באופן מוחשי ביותר, ואולי סופי ביותר.

אך ראה זה פלא: בבתי-ספר רבים, שבהם דיברו המחנכים עם הילדים על ה"מישחק", הם דווקא נתנו לילדים רעיון, ומייד עם תום הלימודים הלכו הילדים לנסות את מזלם בכבישים.

מזה שבועיים ויותר עוסקת כל המדינה - ילדים, בתי-ספר, המערכת החינוכית, הורים והתיקשרות - בנושא זה. כמעט ולא עובר יום של ילדים שישחקו במישחק-המוות, ובכל פעם הם מנסים ומנסים יותר ויותר מסוכנים ומסוכנים חידים, כמו שני הנערים שהחליטו להיות יוצאי-דופן ושניסו את מזלם לנסות על פסיה-הרכבת. נהג ה"קטר היליתי, למזלם הטוב, לעצור

"הילדים יודעים שזה מסוכן, אבל חסר להם כושר-ההכשמה הדרוש לאדם כדי לתאר לעצמו הסתברות כמעשית"

"הילדים חושבים על הרושם שייצמד, וחסר להם הכושר לחזות באופן מוחשי את האסון האפשרי"

"בדרך-כלל הילד רואה בדימויו את תשומת-הלב והתהילה שיבואו בעקבות המעשה"

תר הוא להיות המנצח, להיות מיספר 1, להיות "הכי", להתבלט, להצטיין. שאם לא כן, אתה אפס. כמו שאמרה לי אתמול ילדה בת 9: "אתה כאילו אוויר."

על-פי הגישה הזאת לא חשוב מה אתה עושה, אין כאן מיסקל לתרומה

מדוע בעצם הילדים עושים זאת?

בעיניי, ההתרחשויות האלה של המישחקים הן איזה מיין סימן לכך ש"משהו רקוב בממלכת רנמרק".

ומהו, במיקרה הזה, "מכד" לכת רנמרק?"

נים, שטרם סיימו את העשור ה"ראשון לחייהם. ניסיתי לבדוק עם הפסיכולוגית זיוית אברמסון מה מניע את הילדים לעשות מה שהם עושים, ומה יכולה המערכת החינוכית והמערכת המימפחחית לעשות כרגע,